

Editorial

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

je mi velkou ctí, že vás můžu oslovit formou editorialeu posledního čísla České urologie v roce 2021. A zcela cíleně si dovolím zakončit tento rok úplně jinak, než to vidáme všude kolem sebe, tedy hodnocením dopadu covidu-19 na náš osobní nebo profesní život. V několika posledních číslech České urologie jsem našel pěkná ohlédnutí za atestacemi, kmenovými zkouškami, urologickými vzdělávacími akcemi nebo možnostmi různých povinných vzdělávacích akcí ve formě od prezenční přes hybridní až po čistě virtuální. Dovolím si ve svém příspěvku obrátit svůj pohled od školenců či rezidentů na opačnou stranu, na školitele.

Jako „mladý“ přednosta kliniky jsem byl současně jmenován garantem oboru urologie na naší lékařské fakultě a jedním z mých cílů při nástupu do funkce bylo nastavit efektivní systém postgraduálního vzdělávání lékařů, který by byl spravedlivý (nikoliv protekční nebo naopak perzekující), kontinuální (nikoliv nárazový), udržitelný a hlavně fungující, tedy v reálném čase bez zbytečné prodlevy produkující specialisty – urology, na „D.O.C.“ kterých (ti, co víno nemusí, prominou) může být jejich školitel hrdý. Zde již ale bruslím na tenčím ledě, protože v dnešní době již neobstojí oblíbená motivační věta: „Máš maturitu, poraď si!“, ale chci se spíše věnovat tomu, jak my, školitelé a garanti, můžeme systém postgraduální výuky vylepšit.

Co od nás vyžaduje zákon?

Školitelem (budu se věnovat pouze urologii, nikoliv nástavbám) může být lékař se specializovanou způsobilostí a minimálně tříletou praxí po získání specializované způsobilosti v daném oboru. Byť dle vzdělávacího programu pro urologii je v akreditovaném zařízení dostačující, aby byl úvazek školitele minimálně 0,5, v akreditovaném zařízení, které je fakultní nemocnicí, musí mít školitel součet úvazku ve FN a na univerzitě 1,0 a musí soustavně vykonávat zdravotnické povolání. Tento paragraf komplikuje situaci zejména tam, kde specializovaný urolog ve FN nemá úvazek na fakultě a má třeba částečný úvazek jinde. V takovém případě již školitelem být

nemůže. Jeden školitel může vykonávat odborný dozor nad nejvýše dvěma lékaři (tedy těmi, kteří se připravují na kmen) a odborný dohled nad nejvýše třemi lékaři (tedy lékaři s již ukončeným kmenem). V případě kombinace je pořád maximální počet školenců na jednoho školitele tři. Školitel uchazeče se účastní atestační zkoušky. Pokud tomu tak není, účastní se zkoušky garant nebo jím určený jiný lékař se specializovanou způsobilostí v oboru. Ze zákona má školitel zejména dohlížet na odbornou stránku výkonu zdravotnického povolání, prověřovat teoretické a praktické znalosti a zajišťovat kontinuální odborný dozor a odborný dohled nad přidělenými školenci.

Metody plnění tohoto posledního zmíněného bodu jsou jistě individuální, současně by však v rámci jednoho pracoviště neměla panovat výrazná diverzita, aby nebyly narušeny principy, které jsem již zmínil. Jaké konkrétní kroky jsem tedy zavedl já jako garant a současně školitel?

V první řadě jasné rozdělení školitel–školenec, a to nejen na papíře, ale i při běžné klinické praxi, kdy je vždy preferován odborný dozor nebo dohled přiděleným školitelem. Myslím si, že to pomáhá při budování vzájemné důvěry a jakési formy pracovního vztahu. Dále systém kontinuálního stážování, kdy dle celoročního rozpisu je vždy současně na stáži jeden kmenista a jeden atestant. Každý lékař má vytvořenou excelovskou tabulku, ve které vždy na konci měsíce aktualizuje absolvované stáže/kurzy a počet provedených (splněných) výkonů dle požadavků vzdělávacího programu. Na základě těchto údajů (které jsou v tištěné formě na sekretariátě) jsou pak lékaři vypisováni do operačních programů a doplňují si chybějící počty výkonů. Navíc jsou tabulky přístupné všem lékařům a mohou tedy i srovnávat stav své přípravy s podobně služebně starými kolegy. Velmi intenzivně využíváme oficiální autorizovanou komunikační platformu FN Brno, tedy MS Teams, kdy v různých skupinách mají lékaři k dispozici přehled veškeré platné legislativy týkající se specializačního vzdělávání, dále elektronické výukové zdroje, jako jsou například nejnovější edice